

Meseország mindenkié

Foglalkozástervek pedagógusoknak

*A foglalkozástervek készítői: Botzheim György, Lőrincz Noémi, Sztanka
Mónika, az Emberi Jogi Nevelők Hálózatának (EJHA) tagjai*

Előszó

Az alábbi foglalkozástervek a *Meseország mindenkié* című mesegyűjtemény tizenhét meséjéhez készültek. Ezek csupán ötletek, javaslatok, hogyan lehet a könyvben található meséket feldolgozni iskolai keretek között, osztályszinten. Átalakíthatóak vagy bővíthetőek, ahogyan jónak látják a tanítók, foglalkozásvezetők, facilitátorok. A gyakorlatokat úgy állítottuk össze, hogy azok egy csoporttal/osztállyal végezhetőek el. Számos csoportos és frontális munkaforma található közöttük, ami nem vagy nem optimálisan működik otthon csupán gyerek-szülő között.

A foglalkozásokkal a véleményüket felvállaló, önmagukért és másokért kiálló állampolgárok nevelését kívánjuk támogatni, akik nem tartanak attól, hogy ők esetleg mások az átlaghoz képest. Fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek minél hamarabb megismerkedjenek ezekkel a témákkal, tudatosítsák, hogy ezek – ha rejtve is – az osztályuk életében is minden nap jelen vannak.

A facilitátor (F) gondolja végig minden foglalkozás előtt a csoportja, osztálya összetételét (csoportlétszám, életkor, nemek aránya, érintettség, stb.). Döntse el, mire szeretne fókuszálni egy mesével kapcsolatban. A jelen foglalkozástervek a mi elképzeléseink szerint készültek, ami nem az egyetlen megközelítési út.

Kérjük a facilitátorokat, hogy arra is figyeljenek, mikor tartják a foglalkozásaikat. Mivel javarészt az alsó tagozatra készültek a foglalkozástervek, nem célravezető azokat az utolsó tanítási órák után tartani. Ilyenkor érdemes egy hosszabb – 1-2 órás – szünetet beiktatni és csak délután megtartani őket. A mesék megismerése nincs a foglalkozások időkeretébe bekalkulálva.

Ajánljuk, hogy a meseolvasáshoz bátran vonjanak be külső személyt: egy másik osztályba járó gyermeket, egy olyan tanárt, aki még nem tanította az osztályt, egy színészt, vagy akár egy szülőt.

Fontos, hogy vigyázzunk a szerepek felvételénél. A gyakorlat végén tisztázzuk velük, hogy a szerepnek vége, ki lehet bújni belőle. Akár el is

játszhatják, ahogy egy kezeslábasból kibújnak, vagy hangosan kimondják, hogy én nem XY vagyok, hanem ... (a saját nevük).

Továbbá ügyeljünk arra, hogy a csoportban lehet, hogy személyesen érintett valaki a mese témájában. Ha ezt már tudjuk, mindenképp beszéljünk vele a foglalkozás előtt, hogy felvállalja-e ezt, szeretne-e a többieknek beszélni róla, kíván-e jelen lenni a foglalkozáson. Az összes gyakorlat szabad vállaláson alapuljon, ne legyen kötelező a részvétel, illetve közben is bármikor mondhatják a gyerekek, hogy ki szeretnének szállni az adott részből.

Reméljük, hogy a foglalkozástervek használata segít a diákoknak abban, hogy jobban elfogadják egymást, tiszteletben tartásuk a másságot, megértsék, hogy a sokszínűség értékes, hogy az esélyegyenlőség egy jól működő társadalom alapja.

Felhasznált források:

TÍZPERC iskolabog:

https://tizperciskola.blog.hu/2017/11/20/jogod_van_es_ez_nemcsak_ures_beszed#more13312365

EjhaCKni Módszertani Ötlettár:

<https://fliphtml5.com/vkbvs/zxcz>

Kiskompasz, Kézikönyv a gyermekek emberi jogi neveléséhez, FSZH 2009:

<https://rm.coe.int/2009-compasito-hu-with-cover/168075abf6>

Molnár Krisztina Rita: Rubinpiros madár

CÉLOK

- **ELŐÍTÉLETMENTES GONDOLKODÁS**
- **MÁSSÁGGAL SZEMBENI TOLERANCIA**
- **SOKSZÍNŰSÉG ELFOGADÁSA**
- **EMPÁTIÁS KÉSZSÉG ERŐSÍTÉSE**

IDŐKERET	60 perc
KOROSZTÁLY	alsó tagozat 4. osztály
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	nyomtatott fotók a <i>Ki van mögöttem</i> gyakorlathoz
KAPCSOLÓDÓ JOGOK	<ul style="list-style-type: none">• élethez való jog• méltósághoz való jog• megkülönböztetés tilalma• lealacsonyító bánásmód tilalma

A foglalkozás menete:

1. Ráhangelődés

F segítségével a diákok röviden összefoglalják, miről szól a mese.

2. Ki van mögöttem

Mindenki hátára egy kép kerül, ami egy embert ábrázol (pl: kerekesszékes gyerek, roma gyermek, kínai gyermek, egy fiúsnak öltözött lány, egy lányosnak öltözött fiú, egy szőke nagyon szép kislány, egy vakvezető kutyával sétáló lány, stb.), de a viselője nem látja. A gyerekek elkezdenek a teremben járkálni. Akivel találkoznak, mondanak egy jellemzőt, gondolatot a képen látható emberről (lehet, hogy pont előítéletek fognak elhangozni). 2-3 perc után leülnek körbe, mindenki elmesélheti magáról a többiek beszámolója alapján összeállt képet.

3. Fordított világ

Mi lenne, ha fordítva alakult volna a mese: a mesehős egy hős férfi, aki nővé akar változni. Miket csinálna, miután átváltoztatta őt Poszeidón (ugye nem katonának állna, hanem...)? Hogyan fogadták volna őt a többiek?

El lehet játszani a gondolattal: a lányok fiúk lesznek és fordítva (akár mondhatjuk nekik azt, hogy egy napra). Hogyan változna meg az a napjuk? Mit csinálnának máshogy? A részvétel nem kötelező, csak önkéntes vállalással bújjanak a másik szerepbe!

4. Lehetséges befejezés

Te hogyan fejeznéd be a mesét, hogy ne szomorú vége legyen?

Pl.

- Győzedelmeskedik az ellenfelei felett és híres vezér lesz.
- Megváltoztatja valahogy (érvekkel) ellenfelei véleményét.
- Egyszerűen csak odébb sétál, otthagyja ellenfeleit, mert belátja, hogy mégsem jó a hadviselés, az erőszak...

Gangl Eszter: Avarbarna

- CÉLOK**
- **ÁLTALÁNOS NEMI SZEREPEK FELCSERÉLŐDÉSÉNEK, KIBŐVÜLÉSÉNEK ELFOGADÁSA**
 - **EGYÜTTMŰKÖDÉS MÁSOKKAL**
 - **AZ EMBERI MÉLTÓSÁG TISZTELETBEN TARTÁSA**
 - **SEGÍTSÉGNYÚJTÁS FONTOSSÁGÁNAK FELISMERÉSE**

IDŐKERET	60 perc
KOROSZTÁLY	alsó tagozat
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	sablonok ruhákról
KAPCSOLÓDÓ JOGOK	<ul style="list-style-type: none">• élethez való jog• szabadsághoz és biztonsághoz való jog (családon belüli tisztességes bánásmód)• kifejezés szabadsága (saját vélemény, gondolat megosztása)

A foglalkozás menete:

1. Tükröm, tükröm

F egy kis- és egy nagykörbe rendezi a diákokat. (Minden bent állónak legyen egy párja a külső körben.) Ha páratlanul vannak, lehetnek hárman is. Forduljanak szembe egymással. A külső kör próbálja meg a belső kör arcjátékát, mozdulatait, mozgását utánozni. Meg lehet tartani ezeket a fokozatokat, hiszen egyre több részlet kapcsolódik be, arc helyett először egy mozdulatot, majd egy mozgást utánozzanak.

2. Hó és avar

F arra kéri a diákokat, hogy hasonlítsák össze Hófehérkét Avarbarnával. Mi az, ami hasonlít, mi az, ami elüt az életükben. A legcélravezetőbb, ha egy két

oszlopból álló táblázatban jelenítjük meg a fogalmakat, mondatokat. (Ha valaki nem emlékszik, érdemes röviden összefoglalni a cselekményeket.)

3. Tükörpárok

A diákok körben állnak. F megkér két diákot, hogy álljanak a kör közepére. Az egyik a király, a másik a tükre. A király bármilyen kérdést feltehet a tükrenek Avarbarnáról. A tükör megpróbálja megválaszolni a meséhez illően (nem változtat Avarbarna karakterén, viszont amiről nem szól a mese, azt kitalálhatja). Ha nem tud egy tükör válaszolni, bárki a helyére jöhet a többiek közül.

4. Avarbarna ruhája

Segíts felöltözni! Készíts saját kollekciót Avarbarnának. Milyen ruhákat hordott? Lányos vagy fiús öltözete volt? Milyen színeket szeretett? (Lehet előre elkészített sablont adni a diákoknak, amibe csak belerajzolják a ruhákat.)

Lakatos István: A boszorkány meséje

CÉLOK

- **ELŐÍTÉLETMENTES VÉLEMÉNYALKOTÁS**
- **MÁSOK MÉLTÓSÁGÁNAK TISZTELETBEN TARTÁSA**
- **EMPÁTIÁS KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE**
- **MÁSOK ÉRZELMEINEK TISZTELETBEN TARTÁSA**

IDŐKERET	60 perc
KOROSZTÁLY	alsó tagozat 4. osztálya
KAPCSOLÓDÓ JOGOK	<ul style="list-style-type: none">• élethez való jog• kíntzás tilalma• rabszolgaság/ gyermekmunka tilalma

A foglalkozás menete:

1. Fénykép

F csoportokat alkot, majd arra kéri a gyerekeket, hogy 1-1 jelenetet formáljanak meg fényképben/állóképben. A csapatok húznak egy-egy jelenetet, de nem mondhatják hangosan, mi a cím, mert a többieknek kell kitalálniuk, mit jelenít meg az állókép.

Jelenetek: (kiegészíthető)

- Sütisütés
- A magány
- Éjjel a fiú a ketrecben
- Megérkeznek a szülők
- Az erdei bolyongás

2. A boszorkány életrajzi meséje

A diákok körben ülnek és megpróbálják összerakni a boszorkány életrajzát. (Milyen volt az élete? Mivel foglalkozott? Milyen ember volt? Hogyan képzelik el? Hány éves most? Mi a kedvenc színe? Mi a hobbija?)

Minden gyerek legalább egy mondatot, információt mondjon hozzá. Ezáltal összeáll a sanyarú sorsú, magányos, szomorú boszorkány.

A cél az, hogy meglássák egy ember cselekedetei mögött a történetét.

3. Vita otthon

F felvezeti, hogy minden családban előfordulhatnak viták, összezördülések. Megkéri a diákokat, hogy idézzenek fel egy ilyen pillanatot, napot a saját életükből. Ha nincsenek, vagy éppen nem emlékeznek egyre, akkor az osztályban történt konfliktusok példaként használhatóak.

Alapkérdések:

Hogyan történt volna a vita, veszekedés, ha odafigyelnek egymásra és nem bántják meg kölcsönösen egymást?

Hogyan oldhatták meg volna közösen és konstruktívan a veszekedéseket?

Mire kell figyelni egy konfliktusos helyzetben?

Érzelmek: milyen – minél kevesebb negatív érzelem aktivizálásával – kijönni egy konfliktusból?

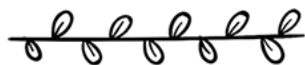
Nézőpontok: vajon a másik mit érez? (Persze kicsiknél még nem alakult ki a nézőponti váltás lehetősége.)

A konfliktus hatásai, következménye: tanulási szituációban való alulteljesítés; az osztály életét is megfertőzheti, alakíthatja; hat az iskolai idő után is, hazaviheti a gyermek; a bántalmazott sokszor bántalmazó lesz egy másik személlyel szemben.

4. Reflexiók

F arra kéri a gyerekeket, hogy mindenki álljon fel és jelenítsen meg egy állóképet az érzéseiről. Ha a diákok szeretnének beszélni arról, milyen érzés munkálkodik bennük, biztosítsunk erre lehetőséget.

Tóth B. Judit: A Jégkirály

CÉLOK

- **ELŐÍTÉLETMENTESSÉGRE TÖREKVÉS**
- **MÁSOK SZABADSÁGÁÉRT VALÓ KIÁLLÁSRA, FELLÉPÉSRE NEVELÉS**
- **EMPÁTIÁS KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE**
- **EMBERI MÉLTÓSÁG IRÁNTI TISZTELET**

IDŐKERET	60 perc
KOROSZTÁLY	alsó tagozat
KAPCSOLÓDÓ JOGOK	<ul style="list-style-type: none">• szabadsághoz és biztonsághoz való jog• rabszolgaság tilalma• magán- és családi élet tisztelőben tartásához való jog

A foglalkozás menete:

1. A közelemben lakik egy híres ember

F afelől érdeklődik, hogy a gyerekek környékén ki az, aki híres, hírhedt? (Nem biztos, hogy ismerik a kifejezést.) Miért híres, ismert ő? (Itt lehet gondolni egy utca, egy lakópark, lakóközösség híresebb tagjaira is, nem kell feltétlenül celebnek, médiasztárnak, színésznek, stb. lennie az illetőnek.) Majd meg lehet kérdezni azt is, hogy ő maguk miben vagy ügyesek, tehetségesek?

2. Hajléktalan

F arra kéri a diákokat, képzeljék el, hogy ők most hajléktalanok. Kiscsoportokban írják le, milyen tárgyaik vannak, hol alszanak, és hogyan néz ki egy napjuk.

Érdekes lehet F számára, hogy mit gondolnak, a hajléktalanok mindennapjairól, életéről a gyerekek.

Segítő kérdések a feldolgozáshoz:

- Szerinted milyen érzés lehet, ha nincs otthonod? Hova mész aludni? Hol fürdesz? Hol tárolod a fontos tárgyaidat?
- Milyen tárgyakhoz ragaszkodnál (max. 3 tárgy)? Le is rajzolhatod őket!
- Miben segítik/könnyítik a mindennapjaidat ezek a tárgyak?

Nagyoknak:

Gyűjtsétek össze, milyen gondjaitok adódnak hajléktalanként az életetekben naponta!

3. Évszakok

F arra kéri a diákokat, hogy rendeződjenek csoportokba az alapján, kinek melyik a kedvenc hónapja/évszaka. Ha hónapokat kérdezőnk, akkor az azonos évszakhoz tartozó gyerekek állnak egy csoportba. Ha túl sokan lennének egyben, akkor a szélső hónapok tagjai közül át lehet állítani más csoportokba a gyerekeket.

F azt kéri a diákoktól, képzeljék el, hogy az évszakok körforgása megállt. Ugyanaz az évszak marad egész évben.

Segítő kérdések:

- Hogyan alakulna így az emberek/a családok/a ti életetek? (Milyen lehet egész évben, téli zord időjárásban, gyalog az iskolába járni?)
- Milyen előnye vagy hátránya lehet az állandóságnak? (időjárásra, szokásokra, szabályokra is ki lehet térni)
- Mi lenne unalmas a gyerekek számára egy idő után?

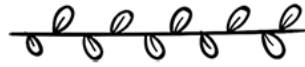
4. Önzetlenség

F arra kéri a diákokat, hogy fogalmazzák meg, mit jelent az önzetlenség számukra.

Segítő kérdések:

- Te / a családotod kiért, mit tett meg önzetlenül?
- Ha szomorú vagy, a családotod hogyan vagy mivel tud/szokott megvigasztalni?
- Meg szoktad vigasztalni a barátodat/ barátnődet – szóban vagy rajzzal (kicsiknél)?

Tompa Andrea: Vaslaci

CÉLOK

- EGYÜTTMŰKÖDÉS
- SEGÍTSÉGNYÚJTÁS
- FELELŐSSÉGVÁLLALÁS
- A MÁSIK EMBER TISZTELETE
- ÖRÖKBEFOGADÁS FOGALMA

IDŐKERET	60 perc
KOROSZTÁLY	alsó tagozat 3-4. osztály
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	fotók családokról, rajzlapok
KAPCSOLÓDÓ JOGOK	<ul style="list-style-type: none">• élethez való jog• véleménynyilvánításhoz való jog

A foglalkozás menete:

1. Az ideális család

F különböző fotókat nyomtat, amelyeken különböző családmodellek láthatók. A gyerekekkel ezekről a képekről beszélgetnek, majd rátérnek arra, hogy milyen számukra egy ideális család. Akár meg is lehet fordítani a sorrendet: beszélhetnek először az egyéni és/vagy az ideális családképről, miután megnézik ezeket a képeket, és összehasonlítják a mondottakkal.

Fontos, hogy eljussanak közösen a gondolathoz, hogy a család mindenki számára mást jelenthet.

2. Jó tulajdonságok

F csoportokba osztja a gyerekeket. Megkéri őket, hogy gyűjtsék össze Vas Laci erényeit (jó/értékes tulajdonságait). Ezt lehet közösen a táblánál, illetve csoportokban is csinálni.

A csoportok lerajzolhatják Lacit, amibe beleírhatják jellemrajzát.

3. Mit hozunk magunkkal?

A gyakorlat lényege, hogy a gyerekek felfedezzék, mik azok a dolgok, amiket szüleinktől, családtagjainktól öröklünk, és mi az, amit életünk során magunkévá teszünk.

- Mi az, amit szüleitektől örököltetek, tanultatok? Ezek közül mi az, amin tudtok változtatni, mi az, amin nem?

Kiscsoportokban beszéljék meg ezeket, majd az osztály/csoport gyűjtsön össze minél többet.

4. Mit gondolunk?

F a terem mind a négy sarkába tesz egy-egy lapot az alábbi szövegekkel: egyetértek / nem tudom / nem értek egyet / talán.

Érdeemes a gyermekekkel először tisztázni a nevelőszülő és az örökbefogadó szülő közötti hasonlóságokat, különbségeket. Az alábbi linkek segíthetnek:

<https://orokbe.hu/2014/02/06/a-neveloszulokrol/>

<https://orokbe.hu/eloszor-vagy-itt/orokbefogadas/>

F elmagyarázza a gyerekeknek, hogy állításokat fog felolvasni és a terem azon sarkába kell sétálniuk a gyerekeknek, amit az állításról gondolnak:

- Laci vér szerinti anyukájának joga van visszakérni Lacit az örökbefogadó szüleitől.
- Lacinak joga van választani a vér szerinti szülők és az örökbefogadó szülők között.
- Minden gyerek dönthet a saját sorsáról.
- Csak a szülők dönthetnek a gyerekek sorsáról.

Az állítások közben meg lehet tudakolni, miért ahhoz a válaszhoz álltak.

5. Jogok

F az emberek jogairól beszél a diákokkal:

- szegény ember, gazdag ember jogai régen és ma
- a jog és a törvények mindenkit egyformán illetnek – nincs különbség (gazdag vagy szegény, beteg vagy egészséges stb.)

1. cikk

Az ember
méltósága
érinthetetlen!

Es azt jelenti, hogy a Földön
minden ember megbecsüléssel,
testvéri érzéssel, megértéssel és
igazságossággal tartozik az
összes többinek.

Mert minden ember értékes.

2. cikk

Minden embernek azonos
jogai vannak!

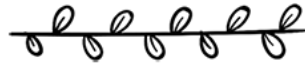
- akár férfi, akár nő;
- akkor is, ha nem a te nyelv-
veden beszélsz;
- akkor is, ha más a bőrszíne,
mint a tiéd;
- akkor is, ha nem úgy gondol-
kodsz, mint te;
- akkor is, ha más a vallása;
- akkor is, ha gazdagabb vagy
szegényebb nálad;
- akkor is, ha más országból
való, mint te.

A beszélgetés fontos pontja, hogy a diákok felismerjék: mindenkinek azonos jogai vannak (bár, sajnos, a mai világban sem mindig érvényesülnek).

Forrás: Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata gyerekeknek:

<http://www.kka.hu/soros/kiadvany.nsf/daac63da410d1454c1256e320071a9a1/3b2c2e4a9fe6f33bc1256e590030df6d?opendocument>

Gimesi Dóra: Óriásölő Margaret

- CÉLOK**
- **ÁLTALÁNOS NEMI SZEREPEK FELCSERÉLŐDÉSÉNEK, KIBŐVÜLÉSÉNEK ELFOGADÁSA**
 - **NEMEK KÖZÖTTI EGYENLŐSÉG ELFOGADÁSA**
 - **SOKSZÍNŰSÉG ELFOGADÁSA**

IDŐKERET	60 perc
KOROSZTÁLY	alsó tagozat 3-4. osztály
KAPCSOLÓDÓ JOGOK	<ul style="list-style-type: none">• szabadsághoz és biztonsághoz való jog (családon belüli tisztességes bánásmód)• kifejezés szabadsága (saját vélemény, gondolat megosztása)

A foglalkozás menete:

1. Fiús-lányos

F arra kéri a diákokat, hogy gyűjtsék össze a táblán a meséhez illő fiús és lányos jellemzőket (lehet néhány már eleve fent a táblán, azokat egészítsék ki). Célravezető, ha ezt papírokra írják fel, amiket majd mozgatni lehet. Válogassák szét őket aszerint, hogy Simonhoz vagy Margarethez illenek-e. (pl. bátor, félénk, harcos, okos, kreatív, bájos, szép, lázadó, nyitott, kalandéhes, stb.)

Konstruktív vita a jellemzőkről:

- Van olyan köztetek, akire mindkét csoportból igaz egy-egy (több) jellemző?
- Vannak valóban csak fiús vagy csak lányos jellemzők? Miért várják el tőlünk, hogy a fiúk csak fiús dolgokat, a lányok csak lányos dolgokat csináljanak?
- Csináltatok már olyat, amiért azt mondták nektek, hogy ne csináljátok, mert nem nektek való: lányos vagy fiús dolog?

2. Milyen vagyok?

Farra kéri a diákokat, hogy gyűjtsék össze Simon és Margaret tulajdonságait. Fel lehet ezeket is jegyezni a táblára, de elég, ha csak beszélgetnek róla. Gondoljanak a szereplők megjelenésére, küllemére, illetve viselkedésükre, beszédükre, megnyilvánulásaira is.

Készítsenek tulajdonságtérképet a két szereplőről! Ezt egy lány/fiú ember/mézeskalács figura segítségével tegyék. Belülre a nem látható tulajdonságok, kívülre a látható, tulajdonságok, jellemzők kerüljenek. Minél több csoportban dolgozzanak, majd mutassák be egymásnak eredményeiket.

Sztereotípiák listája: Ejhackni Módszertani ötletgyűjtemény emberismereti nevelőknek (78. oldal): <https://fliphtml5.com/vkbvs/zxcz>

3. Elvárások

Gondoljátok át és beszéljétek meg, mi lett volna, ha Simon és Margaret a szüleik elvárásának megfelelően viselkednek. Hogyan változott volna meg a történet? Találkoztak volna egymással? Mi lett volna Simonból, és hogy alakult volna az élete? Mi lett volna Margaretből, és hogy alakult volna az élete?

4. Te mit csinálsz délután?

Közös beszélgetés segítő kérdésekkel:

- Nektek van-e olyan elfoglaltságotok, amire a szüleitek köteleztek, hogy csináljatok?
- Szívesen csináljátok ezt?
- Könnyen elfogadtátok, hogy ezt kell csinálni?
- Mit csináltak a szüleitek, ha azt fejeztétek ki, hogy nem szeretnétek arra a foglalkozásra járni? Sikerült megegyeztetek velük? Hogyan csináltátok ezt?

Fontos, hogy itt felhívjuk a gyerekek figyelmét, nem arra ösztönözzük őket, hogy ellentmondjanak a szüleiknek. Ezzel a gyakorlattal az a célunk, hogy a gyerekek és a szülők között párbeszéd induljon el azokról a problémákról (kötelező programok, öltözködés, barátok látogatása, tanulás, olvasás, stb.), amelyeket mindkét fél különbözőképpen lát.

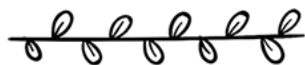
Fontos, hogy ha vannak saját jó példáik, akkor azokból induljon ki a beszélgetés.

5. A démonaink

Rajzoljátok le saját „óriásaitokat”. Írjatok hozzá olyan szavakat, amelyek visszaadják, mik azok a dolgok, amelyektől féltek, tartotok.

Ez a gyakorlat hasonló a *Milyen vagyok?* című gyakorlathoz, csak saját magukról, illetve a félelmeikről készítik el. Ne adjunk nekik sablont (csak ha muszáj, tehát legyen bekészítve néhány szörny, óriás sablon). Próbálják meg ők maguk lerajzolni az óriásukat. Aki szeretné, tegye ki az osztályban (viszont ezt ne tegyék kötelezővé).

Szűcs Edit: Az őzike agancsa

CÉLOK

- **ELFOGADÁS/ÖNELFOGADÁS**
- **IGAZSÁGÉRZET KIBONTAKOZÁSA**
- **FELELŐSSÉGVÁLLALÁS MÁSONKÉRT**
- **SOKSZÍNŰSÉG ELFOGADÁSA**
- **NEMEK KÖZÖTTI EGYENLŐSÉG ERŐSÍTÉSE**

IDŐKERET	60 perc
KOROSZTÁLY	alsó tagozat
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	agancs sablon, két részre osztott lapok
KAPCSOLÓDÓ JOGOK	<ul style="list-style-type: none">• szabadsághoz és biztonsághoz való jog• (ön)kifejezés szabadsága• megkülönböztetés tilalma• gyülekezés és egyesülés szabadsága• házassághoz és családhoz való jog• joggal való visszaélés tilalma

A foglalkozás menete:

1. Az agancs

F megkéri a gyerekeket, rajzolják le, hogyan néz ki szerintük az őz agancsa. Ezt megtehetik külön lapokon is, de a táblán is létrehozhatják közösen. Miután megszületett a táblán az agancs, beszéljék meg, majd írják be az egyes részeibe az őz tulajdonságait. Érdekes lehet, ki milyen tulajdonságokat tulajdonít neki (támogatja, hogy más legyen, vagy ellene van).

2. A másik szemében

F minden diáknak ad egy lapot, ami egy vonallal két részre van osztva. Arra kéri a diákokat, hogy az egyik oldalra rajzolják be, milyennek látják saját

magukat, a másokra pedig azt, hogy szerintük milyennek látják őt a többiek. Ezt megtehetik írott formában is, tulajdonságokkal vagy érzelmekkel.

Megmutathatják egymásnak, megbeszélhetik a rajzaikat, írásukat. Érdekes irányított beszélgetéssel rávilágítani arra, hogy a két kép között óriási különbségek lehetnek. Fontos lehet az üzenet abban az esetben, ha olyan fogalmak, tulajdonságok kerültek a lapokra, amelyekkel a gyermeket a többiek (bántó szándékkal) illetni szokták, és ezért írta le.

3. Hogyan lett volna?

F lehetőséget kínál, hogy másik befejezést adjanak a gyerekek a mesének.

Te hogyan zárnád a történetet? Miért?

Ki lehet térni arra például, hogy mi lett volna:

- ha nem lett volna vadászat/tündér, vajon megváltozott volna a külleme?
- ha nem lett volna barátja/társa az őznek, lehetséges lett volna az átváltozása?
- ha őzünk egy bak, és épp el akarja hagyni az agancsát, hogy suta lehessen.

Pengő Edit: Az elrabolt királykisasszony

- CÉLOK**
- **ÁLTALÁNOS NEMI SZEREPEK FELCSERÉLŐDÉSÉNEK, KIBŐVÜLÉSÉNEK ELFOGADÁSA**
 - **TOLERANCIA ERŐSÍTÉSE**
 - **MÁSOK TISZTELETBEN TARTÁSA**
 - **EGYÜTTMŰKÖDÉS MÁSOKKAL**
 - **AZ EMBERI MÉLTÓSÁG FONTOSSÁGÁNAK MEGÉRTÉSE**

IDŐKERET	60 perc
KOROSZTÁLY	alsó tagozat
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	borítékokban gyermekjogok
KAPCSOLÓDÓ JOGOK	<ul style="list-style-type: none">• szabadsághoz és biztonsághoz való jog• (ön)kifejezés szabadsága• megkülönböztetés tilalma

A foglalkozás menete:

1. Talkshow (Interjú a szereplőkkel)

Két szereplő lesz mindig a körben (a többiek körülveszik őket), az osztály közepén. Az egyik a műsorvezető, a másik a vendég. A vendég mindig valamelyik szereplőt testesíti meg. A műsorvezető neki teszi fel azokat a kérdéseket, amelyeket tisztázni szeretne a történettel kapcsolatban. Lehetnek olyan kérdések, amiket taglal a történet, de pontosítani, részletezni kellene. De lehet olyan is, amit az éppen szerepben lévő fogalmaz meg.

Nagyobbaknál lehet egyszerre több csoportban is dolgozni; mindegyik csoport különböző szereplőt interjúvol meg a történettel kapcsolatban.

A lánynak feltehető kérdések például:

Miért hordasz fiús ruhákat? Miért nem akarsz összeházasodni senkivel?
Hogyan jöttetek rá, hogy Bencét fogva tartják a szülei?

Sárkánynak:

Miért fogtál össze a királylánnyal? Miért segítettél neki a szüleitől való szökésben? Hogyan zajlott a torony elfoglalása?

2. Igen, de...

A játék elején feltérképezhető, ki ért egyet a szülőkkel, ki ad igazat a fiataloknak. A szülők támogatói mondanak egy állítást, amire a fiatalok támogatói egy „Igen, de...” kezdetű mondattal reagálnak. Ha túl nehéz a felnőttek nézőpontját tükröző mondat megfogalmazása, akkor előre gyártott mondatokkal segíthetjük a gyerekeket. Választhatnak véletlenül közülük, de át is olvashatják az összeset, amelyek közül a legszimpatikusabbat választhatják.

Példamondatok:

- Egy fiú ne játsszon babával!
- Egy lány ne birkózzon másokkal!
- Egy fiú nem csinálhat lányos dolgokat!
- Egy lány nem csinálhat fiús dolgokat!
- Egy fiúnak ne legyen hosszú haja!
- Egy lánynak ne legyen rövid haja!

3. Véleménysarkok

F előre kijelöl egy igen és egy nem sarkot a teremben. Arra kéri a diákokat, hogy nyilvánítsák ki a véleményüket a pozíciójukkal az alábbi mintakérdésekkel kapcsolatban. Érdeemes néhány diákot megkérdezni, miért választotta az adott sarkot. Fel lehet ajánlani akár a semleges zónát, ha nem tud dönteni.

Segítő kérdések:

- Ha te lettél volna Zsófi vagy Bence, fellázadtál volna / kifejezted volna egyet nem értésedet/ellenvéleményedet a szüleid felé?

- Szülőként elfogadtad volna, hogy gyermeked elhagy, mert nem egyezik a véleményetek?
- Megmondhatja egy gyerek, hogy mi a véleménye egy dologról?
- Egy gyereknek mindent úgy kell csinálnia, ahogy a szülők mondják? (Itt nem arra gondolunk, hogy a gyerekeket arra kellene buzdítani, hogy ellenszegüljenek a szüleik akaratának.)
- Ha szülő lennél, megbeszelnéd a gyermekeddel a fontos kérdéseket, döntéseket, meglátásokat?

4. A gyermekjogok

F csoportokra osztja a diákokat. Minden csoport kap egy borítékban egy kis csomagot (mindegyikben tíz különböző gyermekjog található). Arra kéri a diákokat, hogy helyezték egy piramisba a jogokat. A legfontosabb a csúcsra kerüljön. Jó, ha megfogalmazódik a tanulóknak, hogy mindegyik nagyon fontos.

Nem érdemes az összes gyermekjogot a diákok elé tenni. Akár kiválaszthatunk tízet közülük, vagy tízesével 5 csoportnak adjuk őket. Így mindegyik csoport rangsorolhatja a nála lévőket, miután az első két helyen állókat az összes csoport kirakja, majd azokat konstruktív vita után rangsorolják.

Forrás: <https://unicef.hu/gyermekjogok>

5. Mindennapi dolgaink

A diákok a következő kérdések segítségével tovább mélyíthetik tudásukat a jogaikról. A kérdések természetesen bővíthetőek, alakíthatóak.

- Mikor (évszak, helyzet) / hány évesen öltözködhet úgy egy gyerek, ahogyan szeretne?
- Dönthet-e a gyermek, melyik iskolában akar tanulni?
- Ha nem szeretnél ezentúl húst enni (nem akarod, hogy állatok haljanak meg emiatt), kötelezhetnek-e a szüleid, hogy elfogyaszd?
- Dönthet-e a gyerek arról, hogy szülei válása után kinél mennyi időt legyen?
- Dönthet-e a gyerek arról, meddig marad fenn este?

Kiss Judit Ágnes: Róza a bálban

CÉLOK

- FELELŐSSÉGVÁLLALÁS
- SZOCIÁLIS KÉSZSÉGEK ERŐSÍTÉSE
- SZÜLŐI KÖTELESSÉGEK TISZTÁZÁSA (NE CSERÉLŐDJENEK FEL A SZEREPEK)

IDŐKERET	60 perc
KOROSZTÁLY	alsó tagozat 3-4. osztály
KAPCSOLÓDÓ JOGOK	<ul style="list-style-type: none">• élethez, szabadsághoz, személyi biztonsághoz való jog• embertelen bánásmód tilalma• gondoskodáshoz való jog• szociális biztonsághoz való jog

A foglalkozás menete:

1. Két igaz, egy hamis

Mindenki mond magáról két igaz állítást (pl. Szeretem a szőlőt. Szemüveges vagyok, de nem hordom) és egy hamisat (Tudok repülni). A többieknek (F felszólítja őket) ki kell találniuk, melyik a hamis. Amikor kiderült, elárulhatja a megfogalmazója, miért volt hamis.

2. Napi teendők

F arra kéri a diákokat, hogy gyűjtsék össze Róza napi feladatait, többek között azokat, amelyeket apukája helyett is meg kell csinálnia. Ezt megtehetik egyszerre, frontális munkaformában, de csoportokat is alakíthatunk.

1. csoport: Mit kell apukája helyett elvégeznie?

2. csoport: Mit csinálhat gyerekként?

Az összegyűjtött elemekből válogassák szét aszerint a feladatokat, amiket (jó esetben) csak a felnőttek (pl. főzés), vagy csak a gyerekek (pl. szobájuk kitakarítása) csinálhatnak. Egy harmadik csoportba gyűjtsék azokat a feladatokat, amiket mindkét fél (akár együtt) elvégezhet. F akár előre a

táblán is elhelyezhet néhány cetlit, amit elrendeznek, majd még saját ötleteket, példákat gyűjtenek hozzá. Például: főzés, vásárlás, teregetés, mosogatás, takarítás, kutyasétáltatás stb.

A feladat végén még lehet arról beszélni a gyerekekkel, hogy milyen jogai vagy kötelességei vannak egy gyereknek vagy szülőnek.

2. Változás?

F a változás lehetőségeiről beszélget a diákokkal.

Segítő kérdések:

- Megváltozik-e Róza élete, miután vége lesz a bálnak?
- Mit gondolsz, miben lesz más Róza élete?
- Jó, ha Róza sok dolgot megcsinál apukája helyett?
- Te hogyan változtatnál a helyében?

3. Egy szebb jövő

Milyen lehet Róza apukája, aki törődik a lányával? Hogy néz ki? Mivel foglalkozik/Mit és hol dolgozik? Miket csinálhatnának együtt? Mit csinál Róza abban az időben, amikor nem apukája helyett kell dolgoznia otthon?

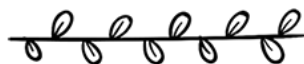
4. Róza három pillanatban

F arra kéri a diákokat, játsszák el három pillanatban, hangosítsák ki Rózát adott pillanatokban.

Milyen volt Róza, amikor még élt anyukája? Milyen most? Milyen szeretne lenni?

Meg lehet jeleníteni egy jelenetben (az iskolában, otthon – akár ezt a kettőt össze is lehet hasonlítani), vajon mit mutat meg magából Róza a többieknek, tudnak-e a családi életéről, beszélhet-e az érzéseiről, vágyairól, álmairól.

Horváth Noémi Rebeka: Picur Panna nagy kalandja

CÉLOK

- **MÁSSÁG ELFOGADÁSA, TISZTELETBEN TARTÁSA**
- **EMPÁTIÁS KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE**

IDŐKERET	60 perc
KOROSZTÁLY	alsó tagozat 1-2. osztály
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	doboz (zacskó)
KAPCSOLÓDÓ JOGOK	<ul style="list-style-type: none">• megkülönböztetés tilalma

A foglalkozás menete:

1. Tulajdonságok

F arra kéri a diákokat, hogy gyűjtsenek össze minél több jó tulajdonságot, amivel Picur Panna büszkélkedhet. Dobják egy kicsi (Pannát jeleníti meg) dobozba, zacskóba, bábu alakú bögrébe, perselybe, zoknibábuba (amennyire kicsi, olyan sok jó tulajdonság van benne).

Ezt követően osszák ki őket újra, és olvassa fel mindenki a kapott cetlit.

Panna melyik „hőstette”, cselekedete köthető ehhez a tulajdonsághoz? (Pl. jószívű volt: gondozta a fészekből kiesett kismadarat, ameddig az nagy nem lett.)

2. Ki legyen Klausz?

F arra kéri a diákokat, hogy válasszanak egy Klauszt maguk közül. Üljön a kör közepére, bekötött szemmel. Válasszanak három hercegnőt. A többiek folyamatosan tegyenek fel kérdéseket Klausznak (előre írjon le mindenki egyet, vagy a tanár által megírtakból húzzon az, akinek nincs ötlete), amit a személyéről, életéről tehetnek fel neki. Miközben a bekötött szemű Klausz válaszol a kérdésekre, a három hercegnő próbálja megkerülni őt. Egy kör egy

pontot ér. Klausznak az is a feladata, hogy a körülötte sündörgő hercegnőket megérintse vagy el is kapja. Nehezítés, ha Klausznak csak 5 élete van. Ha csak a levegőt érinti meg, elveszít egy életet. Amikor elhasználta mindet, vége a játéknak, és a hercegnők győztek. F eldöntheti, hogy milyen célt ad a hercegnőknek: az a hercegnő győz aki x számú kört tesz Klausz körül. Vagy győzhet egyszerre Klausz és egy hercegnő is (Klausz, ha elkapta az összes hercegnőt, az a hercegnő győz, akit a legkevesebbszer/egyszer sem kapott el Klausz).

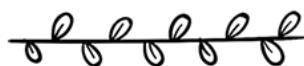
Lehet több kört is játszani, vagy (addig váltogatni a szereplőket) ameddig vannak kérdések.

3. Reflexió

Közös beszélgetés arról, hogy milyen lehet picinek lenni. Mik az előnyei, mik a hátrányai?

Itt kitérhetünk konkrétan a kisméretre, az alacsonyagra (gyerek a felnőtthez képest), a mozgásukban, látásukban akadályozottak mindennapjaira.

Harka Sára: Kincső és Karola

- CÉLOK**
- **ELŐÍTÉLETMENTESSÉGRE TÖREKVÉS**
 - **MÁSOK SZABADSÁGÁÉRT VALÓ KIÁLLÁSRA, FELLÉPÉSRE NEVELÉS**
 - **EMPÁTIÁS KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE**
 - **EGYMÁSSAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS FONTOSSÁGA**

IDŐKERET	60 perc
KOROSZTÁLY	alsó tagozat
KAPCSOLÓDÓ JOGOK	<ul style="list-style-type: none">• véleménynyilvánítás szabadsága• élethez való jog (mélyszegénység)• munkához és megfelelő munkafeltételekhez való jog)

A foglalkozás menete:

1. Hely/szerepcsere

F azt kérdezi a diákoktól, hogy van-e olyan személy, akivel szívesen cserélnének helyet, akár egy rövid időre is.

Segítő kérdések:

- Miért pont vele cserélnél helyet?
- Mennyi ideig maradnál szívesen az ő helyében/szerepében?

2. Nehézségek

F arra kéri a diákokat, hogy gyűjtsék össze, milyen nehézségeik voltak a lányoknak az új helyzetben? Hogyan reagáltak rájuk? Sikerült-e mindegyiket megoldaniuk?

Választható munkaforma: frontális, kiscsoportos (a csoportok beszámolójánál ügyeljünk arra, hogy a megtalált problémákat, megoldásaikat ne sorolják fel újra).

3. Polgármester

F tisztázza a diákokkal, mit jelent polgármesternek lenni.

A gyerekek alakítsanak csoportokat és hozzák létre a saját, a világ legjobb városát, ahol mindenki boldog, törődik a másikkal.

Mitől más ez a hely, mint a Föld többi városa?

Rajzolják le! Meséljenek róla!

4. Tégy egy lépést előre

Mit tehet meg Kincső, és mit Karola?

F elmagyarázza a játékot. A diákok kiválaszthatják, melyik szereplő bőrébe bújnának.

Mindenki ugyanarról a vonalról indul. Ha igaznak gondolják magukra (a szereplőre) nézve az állítást, vagy úgy gondolják, megtehetik, lépjenek előre egyet. Mindenki indulhat egy vonalról, előre lépkedve. De beállhatnak egy nagy körbe is, és a kör közepe felé haladnak a lépésekkel. A kör közepére már a lépkedés előtt egy tárgyat helyezhetünk el, amit a legutolsó állítás után meg kell próbálnia valakinek felvennie. Ez azért fontos, mert így láthatóvá válnak számukra a gyerekek esélyei, lehetőségei az életben.

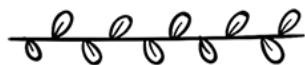
Állítások (bővíthetőek):

- Mindig van otthon csokoládé.
- Gond nélkül elmehetek a szüleimmel ruhát vásárolni.
- A szekrényem tele van ruhákkal.
- Vannak barátaim.
- Van saját gyerekszobám.
- Délutánonként szakkörökre, sportolni, zenélni járok.
- Szeretnek a szüleim.
- Évente többször is elmegyünk családotul nyaralni.

5. Lezárás

A F arra kéri a diákokat, gondolják végig, kivel cserélnének szívesen helyet egy napra. Bárkit választhatnak, lehet sportoló, híres ember, zenész, valaki a környezetükből stb. Válaszolják meg, hogy miért azt az embert választották.

Kasza Kriszta: Trivadar, a háromfülű nyúl

CÉLOK

- **FELTÉTEL NÉLKÜLI ELFOGADÁS/ÖNELFOGADÁS**
- **SZOCIÁLIS KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSE**
- **MÁSSÁG ELFOGADÁSA**

IDŐKERET	60 perc
KOROSZTÁLY	alsó tagozat
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	üres lapok
KAPCSOLÓDÓ JOGOK	<ul style="list-style-type: none">• élethez való jog• megkülönböztetés tilalma

A foglalkozás menete:

1. Ráhangelődés

F beszélgetést kezdeményez a gyerekekkel.

Képzeljétek el azt a világot, ahol mindenki ugyanazt a ruhát hordja, ugyanazt csinálja, eszi, tanulja, szereti, gondolja.

Milyen világ lenne?

2. Különleges?

F csoportokban dolgozik a gyerekekkel: a csoportok összegyűjtik, hogyan tudnák hasznosítani, ha 3 fülük lenne? Miből lenne jó, ha több lenne? (kéz, láb, szem, stb.)

3. Mindenki más

A csiga erős állat volt, hiszen a házát a hátán hordta. A lajhár a lassúságának köszönhetően meglátta azt, amit mások a kapkodásuk miatt nem vettek

észre. Trivadar pedig meghallott mindent kis zajt, három fülének köszönhetően.

- Rajzoljátok le az erdő lakóit (olyat is lehet, aki nem volt benne a történetben). Emeljétek ki, miben különlegesek és hogy miért fontos ez számukra, miben kamatoztathatják ezeket.
- A ti osztályotokban/csoportokban mi az, ami a te/többiek erőssége?
- Segítsetek a többieknek megtalálni ezt, hátha még észre sem vették!

4. Te miben lennél más? Talán már most is az vagy?

F megkéri a diákokat, hogy gondolkodjanak azon, miben, hogyan lennének mások.

Segítő kérdés:

- Mire cserélnéd testi tulajdonságaidat, ha egy varázspálcával át tudnád változtatni? Magasabb vagy alacsonyabb lennél? Erős szeretnél lenni? Hosszabb haját szeretnél? Miért?

5. Az a különleges benned, hogy...

Mindenki kap egy lapot, amire jól látható helyre felírja a nevét. Lerajzolja a saját kezét, majd a padján, helyén hagyja azt. Mindenki körbesétál a teremben, és mások lapján azt a mondatot folytatja (vagy a kézbe írva ameddig van hely, utána pedig a kéz köré), hogy:

- Az a különleges benned, hogy...
- Azt tisztelem benned, hogy...
- Megbízok benned, mert... stb.

Csak az egyik mondatot válassza ki F, és csak azzal készítsék el a jellemzéseket. Miután készen vannak, üljenek le és olvassák át a gyerekek, mondják el, mely mondatbefejezések tetszenek nekik. Akár F is készíthet egy saját kezét, amire a gyerekek is ráírhatják gondolataikat.

Kertész Edina: A kacskaringós szívószál

- CÉL**
- **EMPÁTIÁS KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE**
 - **SZOCIÁLIS KÉSZSÉGEK MEGERŐSÍTÉSE**
 - **SEGÍTSÉGNYÚJTÁS/ADÁS FONTOSSÁGÁNAK FELISMERÉSE**
 - **A KONFLIKTUSKEZELÉS FONTOSSÁGÁNAK MEGÉRTÉSE**

IDŐKERET	60 perc
KOROSZTÁLY	alsó tagozat 3-4. osztály
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	sablon a szívószálhoz
KAPCSOLÓDÓ JOGOK	<ul style="list-style-type: none">• családhoz való jog• személyi biztonságához való jog• jog a szociális biztonságához

A foglalkozás menete:

1. Mit jelent számodra a cím?

F megkérdezi a gyerekeket, mit gondolnak, mi ugrik be nekik először a mű címéről. A táblára felírja középre a címet, a diákok mondhatják ötletroham-szerűen a gondolataikat. Érdeemes fűrtábrán megjeleníteni az ötleteiket.

2. A mese tárgyai

F arra kéri a diákokat, hogy gyűjtsenek össze a meséből olyan tárgyakat, amelyekhez valamilyen érzés kapcsolható.

Beszélgék meg!

Pl. iskola: kellemetlen érzések anya késése miatt, sírás

barna zacskó: finom illatú, kellemes

3. Kacsringós szívószál

F felrajzol a táblára egy kacsringós szívószálat, majd arra kéri a diákokat, próbálják meg végiggondolni, hogy egy gyermek élete mitől lehet nehéz, lehet-e egy gyereknek is problémája.

Töltsék ki a szívószálat gyermek-problémákkal!

4. Reflexió

F arra kéri a diákokat, fogalmazzák meg, hogyan éreznék magukat, ha ők lennének a gyerekek helyében. Ők mit tettek volna a helyükben?

Miközben beszélgetnek, lehetőség van saját kacsringós szívószál rajzolására, színezésére. (Lehet előre elkészített sablont adni, ha valaki esetleg nem tud ilyet rajzolni.)

Ruff Orsolya: A nagy Alfredo

- CÉLOK**
- **ELFOGADÁS ÉS FELTÉTEL NÉLKÜLI SZERETET FONTOSSÁGÁNAK MEGERŐSÍTÉSE**
 - **AZ IDŐSEK TISZTELETBEN TARTÁSÁNAK FEJLESZTÉSE**
 - **AZ EMPÁTIÁS KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE**
 - **SZOCIÁLIS KAPCSOLATOK LÉTESÍTÉSÉNEK FONTOSSÁGÁRA VALÓ ODAFIGYELÉS**

IDŐKERET	60 perc
KOROSZTÁLY	alsó tagozat
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	előre kinyomtatott képek
KAPCSOLÓDÓ JOGOK	<ul style="list-style-type: none">• élethez való jog, tanuláshoz való jog• egyenlő méltósághoz való jog• gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadság

A foglalkozás menete:

1. Az én művésznevem

F arra kéri a diákokat, hogy válasszanak egy művésznevet, amely összekapcsolódik valamilyen képességgel.

Te melyet szeretnél magadnak?

A művésznevük ismertetése közben be is mutathatják, mesélhetnek arról, hogy mihez értenének szívesen (1 valós dolog + 1 kitalált dolog, célok).

2. Sorrend

F az alábbi fogalmakról mutat a diákoknak képeket: cirkusz, láthatatlanság, barátkozás, padlás, magány, gondozás/ápolás, bűvészműtávány.

Arra kéri őket, hogy ezen fogalmak segítségével beszéljék át közösen a történetet. Majd állítsák időrendi sorrendbe (ahogy történt) a fogalmakat.

3. Szükségeink

F arra kéri a diákokat, hogy gyűjtsék össze, mire van szükségük, amikor betegek. Lehet frontálisan is dolgozni velük (a tanár írja a táblára az ötleteket). Lehet csoportokat alkotni, amelyeknek eredményeit egy szóvivő mutathatja be a többieknek. Hívjuk fel a figyelmét az összes előadónak, hogy próbálják meg a mások által már mondott ötleteket nem mondani.

Ötletroham (minden ötlet jöhet): Hogyan segíthet a család egy ápolásra szoruló betegen (legyen az fiatal vagy idős)?

Miért feküdt szótlanul, mozdulatlanul évekig a nagypapa? Próbálják megválaszolni a gyerekek, vajon mi baja volt a nagypapának.

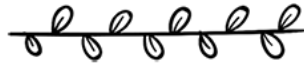
4. Bohóc

F egy bohócos képet mutat a diákoknak, majd megbeszélik, mi mindent tud megcsinálni egy bohóc. Arra is fel lehet hívni a figyelmet, hogy bohócként mennyi mindenben része volt a nagypapának (és egy olvasatban: ahogy telt-múlt az idő, egyre inkább azt érezte, hogy rá már nincs szükség).

5. Reflexió

Közös beszélgetés: Szerinted miért lettek barátai Daninak? (Lehetséges válaszok: tud örömet okozni, nyitott a többiek fele, tud kapcsolódni a többiekhez, ki mer állni a többiek elé, stb.)

Efi: Légy szerencsés, Batbaján!

CÉLOK

- **ELŐÍTÉLETMENTES GONDOLKODÁS**
- **A TÁRSAS KAPCSOLATOK TISZTELETBEN TARTÁSA**
- **TÁRSVÁLASZTÁS TISZTELETBEN TARTÁSA**
- **MÁSOK TISZTELETBEN TARTÁSA**
- **EGYMÁSSAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS**
- **EMPÁTIÁS KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE**
- **HAGYOMÁNYOS/NEM HAGYOMÁNYOS NEMI SZEREPEK TISZTELETBEN TARTÁSA**

IDŐKERET	60 perc
KOROSZTÁLY	alsó tagozat 4. osztály – felső tagozat 6. osztály
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	fotók roma származású híres emberekről
KAPCSOLÓDÓ JOGOK	<ul style="list-style-type: none">• élethez való jog• megkülönböztetés tilalma• rabszolgaság/kényszermunka tilalma• szabadsághoz és biztonsághoz való jog• házassághoz való jog

A foglalkozás menete:

1. Hova állsz? (véleménysarok)

Jelöljük ki a terem két végpontját „egyetértek” és „nem értek egyet” zónának. Az állításokról el kell dönteniük a gyerekeknek, hogy egyetértenek vele vagy sem. A terem két oldalán lehet csak helyet foglalni, az elválasztóvonalra most nem lehet állni. Nem szabad addig beszélni, míg mindenki helyet nem foglalt (mert annak befolyásoló hatása lehet).

Állítások:

- Sírj csak nyugodtan, a könnyek gyógyítanak, erőssé tesznek.
- A ruha teszi az embert.
- Mindenki jó valamiben.
- A fontos ember csak drága autóval közlekedik.

2. Ki lehet?

F-től fotókat kapnak a diákok roma emberekről, és ki kell találniuk, mivel foglalkoznak. A végén a facilitátor elmondja, kik ők valójában. Érdeemes beszélni arról, hogy ne ítéljünk kinézet alapján.

Forrás: Tükrök. Kézikönyv. Emberi jogi neveléssel a cigányellenesség leküzdéséért (80-82. o.): <https://rm.coe.int/mirrors-hun-web/16808cf807>

3. Igazságtalan

Batbaján gyakran szomorú az igazságtalanságok miatt, amelyek érik. Valószínűleg veletek is előfordult már ilyesmi.

Segítő kérdések:

Hogy érezted magad, mikor igazságtalanság ért?

Mit tettél, hogy az érzés elmúljon?

Hogyan vigasztalnád meg Batbajánt? Mit mondanál neki, hogy jobban érezze magát?

4. A mostoha

F arra kéri a gyerekeket, hogy készítsenek jellemrajzot a mostoháról.

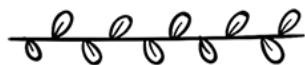
Segítő kérdés:

Vajon milyen jó tulajdonságai voltak a mostohának?

+ feladat:

F beszélgetést indít a melegházasságról (itthon és külföldön, miért szabad / miért tiltott?)

Finy Petra: Panna élni megy

CÉLOK

- **A TÁRSAS KAPCSOLATOK ÉRTÉKEINEK TISZTELETBEN TARTÁSA**
- **EMPÁTIÁS KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE**
- **AZ ELFOGADÁS FONTOSSÁGÁNAK MEGÉRTÉSE**
- **MÁSOK MÉLTÓSÁGÁNAK TISZTELETBEN TARTÁSA**
- **AZ EGYMÁSSAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS FONTOSSÁGÁNAK MEGERŐSÍTÉSE**

IDŐKERET	60 perc
KOROSZTÁLY	alsó tagozat
SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK	sablon a (királyfi) fejekről
KAPCSOLÓDÓ JOGOK	<ul style="list-style-type: none">• szabadsághoz és biztonsághoz való jog• megkülönböztetés tilalma• méltósághoz való jog• magánélethez való jog• embertelen vagy lealacsonyító bánásmód tilalma

A foglalkozás menete:

1. Akkor és most

F arra kéri a diákokat, hogy rajzolják le/írják körül előtte-utána Pöttöm Pannát (milyen volt szerelmesen és boldogan / milyen volt összetörve).

Segítő kérdések:

- Miért/mitől változott meg?
- Mi a fontos egy kapcsolatban? (nem feltétlenül párkapcsolatban, inkább egy emberi kapcsolatban)

(Pl. a másikkal való törődés, a közösen eltöltött minőségi idő. Persze a gyerekek nem így fogják visszaadni, sokkal inkább helyzeteket, szituációkat fognak megemlíteni.)

2. Segítség

F a segítségkérés fontosságáról beszél.

Javasolt irányított kérdések a feldolgozáshoz:

- Hogyan kérhetett volna segítséget Pöttöm Panna, hogy észhez térítse férjét?
- Hogyan tudott volna Pöttöm Panna magán segíteni?
- Legyetek ti a fecske, és mondjátok el tanácsotokat Pöttöm Pannának!

Mindenképp térjenek ki arra, foglalják össze közösen, hogy maguk a gyerekek hogyan tudnak az iskolában, otthon, máshol segítséget kérni.

3. Érzések

F arra kéri a diákokat, hogy képzeljék bele magukat Panna vagy a királyfi helyébe. Vajon mi lehet a viselkedésük oka?

Segítő kérdések lehetnek:

- Miért szenved Panna a királyfi mellett?
- Miért nem beszél szívfájdalmáról Panna a királyfival?
- A királyfi miért nem törődik Pannával?
- Mi csinálhatnak közösen a mindennapjaikban?

4. A szavak ereje

F mindenkinek kioszt egy sablont (két királyfi fej). Arra kéri a gyerekeket, hogy az egyikbe a morcos királyfit rajzolják bele és írják oda, miket mond, amik bántják Pannát, a másikba a kedves királyfit és a kedves szavakat, amiket mondhatott volna, hogy Panna jól érezze magát.

A pozitív üzenetes papírokat ki lehet tenni a falra, és a konfliktusok során/után, bizonyos helyzetekben utalni lehet rájuk.

Az alábbi linkek pedagógusoknak szólnak, ismeretbővítés céljából. Ha segítséget szeretnének kérni, vagy a gyermekjogokkal kapcsolatban tájékozódni, az alábbi szervezetek segíthetnek.

Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány: <https://www.kek-vonal.hu/index.php/hu/>

Hintalovon Alapítvány: <https://hintalovon.hu/mivel-foglalkozunk/>

Csehy Zoltán: Házasodik a herceg

CÉLOK

- **ELŐÍTÉLETMENTES GONDOLKODÁS**
- **TÁRSVÁLASZTÁS TISZTELETBEN TARTÁSA**

IDŐKERET	60 perc
KOROSZTÁLY	alsó tagozat 2-4. osztály
KAPCSOLÓDÓ JOGOK	<ul style="list-style-type: none">• szabad párválasztáshoz való jog

A foglalkozás menete:

1. Az uralkodó ezt csinálja, mi is csináljuk utána!

Egyvalaki álljon ki a többiek elé (később cseréljenek: legyen legalább egy lány és egy fiú). A feladat az, hogy próbálják meg a mozdulatait a legprecízebben utánozni. Meg lehet utána szólaltatni a tanulókat, hogy mit éreztek könnyűnek, nehéznek, kellemetlennek, kellemesnek (a fiúk a lányos, a lányok a fiús mozdulatokat is kellemesnek érezték-e).

2. Választásaink

F beszélgetést indít arról, hogy mindenki egyéni megfontolások alapján választ.

Irányított kérdés:

Ti kit választottatok volna a jelöltek közül a királyfi helyett? Miért?

+ feladat:

Fogalmazzák meg a tanulók, milyen tulajdonságokkal rendelkező személyt képzelnek el életük párjaként. Miközben beszélgetnek, meg is jeleníthetik a választottjukat. A feladat/foglalkozás végén (vagy amikor befejezik, mert nem lesz sok idő erre) ki is tehetik egy táblára, falra.

3. Hercegnő

F csoportokat alkot és arra kéri a diákokat, hogy képzeljék el, milyen volt egy hercegnő régen és milyen lehet ma? Mitől hercegi, fenséges egy hercegnő? Miben nyilvánul meg ezeknek a szavaknak a jelentése? Gyűjtsék össze a jellemzőket! Készíthetnek rajzot is.

4. Elvárások

F megkérdezi a diákoktól, hogy szerintük vannak-e elvárásaik a szülőknek. Tőlük mit várnak el a szülők?

5. Reklám

F csoportokra osztja a gyerekeket, és megkéri őket, hogy készítsék el a királyfinak az esküvőjéről szóló reklámfilmjét/szlogenjét/hirdetését. (Mi az, amit fontosnak tartanak elmondani a királyfiról?)